

**ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA ISKAZANA U
ODLUKAMA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BIH**

**PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS
EXPRESSED IN DECISIONS OF CONSTITUTIONAL COURT OF THE
FEDERATION OF B&H**

PREGLEDNI ZNANSTVENI ČLANAK

Doc. dr. Kata Senjak*

Sažetak:

Polazeći od opće prihvaćenog stava, da je ustavno sudstvo organ zaštite ustava, opravdano se može postaviti pitanje, koji je to organ koji u pogledu pravnog djelovanja u većoj mjeri od ustavnog suda vrši ulogu većeg društvenog opravdanja. On je kontrolor akata koje donosi zakonodavna i izvršna vlast kao i redovni sudovi, i na taj način je uspostavljen kao institucija od posebnog društvenog značaja. Kada govorimo o nadležnosti ustavnih sudova u Bosni i Hercegovini, one su različito definirane, što znači, da imamo diferencirane postupke, a time i specifične odluke ovisno od vrste nadležnosti i prirode sporova. Diferenciranje ovih nadležnosti zasniva se na činjenici u kojoj mjeri ustavni sudovi u Bosni i Hercegovini pored klasičnog zadatka koji se odnosi na zaštitu ustavnosti, ostvaruju i neposredniju vezu sa zakonodavnom, izvršnom i sudskom vlašću i sa građanima.

Ključne riječi: *Sud, ustav, ljudska prava, zaštita, građani*

Abstract:

Starting from the general accepted view that the constitutional judiciary is a body of protection of Constitution, is justified to wonder, who is this body that in terms of legal action to a greater extent of constitutional court acts as a larger social justification. He is the controller of acts adopted by legislative and executive authorities as well as the ordinary courts, and thus was established as an institution of special social significance. When we talk about the jurisdiction of the constitutional courts in Bosnia and Herzegovina, they are differently defined, which means that we have differentiated procedures, and therefore specific decisions depending on the type of competence and nature of disputes. The differentiation of these responsibilities is based on the extent to which the constitutional courts in Bosnia and Herzegovina in addition to traditional tasks relating to the protection of constitutionality, realize more direct connection with the legislative, executive and judicial authority and the citizens.

Keywords: *court, constitution, human rights, protection, citizens.*

---

* Sudac - Ustavni sud FBiH, Fakultet za Upravu – pridružena članica UNSA
E-mail: kata.senjak@ustavnisudfbih.ba

1. UVOD

Na području zaštite ustavnosti i ljudskih prava, ustavni sud ima veliki značaj u izgradnji Bosne i Hercegovine kao pravne države. Princip jednakosti i zabrane diskriminacije pravne sigurnosti i ljudskog dostojanstva na temelju čega Ustavni sud zasniva svoje odluke, postaje nezaobilazan princip i vrijednost koja se ima u vidu kod stvaranja i primjene prava. Iz tih razloga, Ustavni sud kao čuvar, zaštitnik i tumač Ustava, svojim djelovanjem mora vidno manifestirati svoju posvećenost i odgovornost u obavljanju funkcije ustavnog nadzora. Bitne pretpostavke za razuman i odgovoran rad Suda u obavljanju ustavnog nadzora jeste ujednačena kontrola, jasni standardi i procedure, transparentnost, objavljivanje odluka suda i izdvojenih mišljenja sudaca i civilno društvo.

Vršeci ustavnosudsku zaštitu ustavnu sudstvo u Bosni i Hercegovini utiče na zakonodavnu djelatnost kao što su to učinili brojni zapadnoeuropski ustavni sudovi. Osnovno ovlaštenje Ustavnog suda ogleda se u sprečavanju stupanja na pravnu snagu neustavnog zakona koji je donijelo zakonodavno tijelo kada utvrdi da zakon iz formalnih ili suštinskih razloga nije u suglasnosti sa Ustavom. Postupajući na taj način Sud osigurava zaštitu, odnosno poštivanje Ustava i njegovu superiornost u pravnom poretku i na taj način vraća zakonodavca u ustavne okvire.

Kad je u pitanju zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, nedvojbeno je da najjaču pravnu snagu imaju norme koje su utvrđene u Ustavu Bosne i Hercegovine gdje se u Preambuli Ustava detaljno navode temeljni normativni principi koji se sastoje u poštivanju ljudskog dostojanstva, jednakosti, tolerancije, te demokratski organi vlasti kao najbolje sredstvo za stvaranje miroljubivih odnosa unutar političkog društva. Članak II Ustava sadrži najširi katalog ljudskih prava i proglašava Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, primjenljivu u Bosni i Hercegovini kao dio Ustava sa izravnom primjenom i supremacijom nad svim drugim zakonima*. Ovdje treba dodati i instrumente koji su propisani u Aneksu I – Dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini*. Ta ljudska prava i temeljne slobode dalje su razrađene i inkorporirane u zakone Bosne i Hercegovine i zakone entiteta kako materijalne

---

* Članak II.2. Ustava Bosne i Hercegovine. Prava i slobode predviđene u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ti akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

* 1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948),
2. Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949), i Dopunski protokoli I-II (1977),
3. Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966),
4. Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957),
5. Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961),
6. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965),
7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989),
8. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966),
9. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979),
10. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (1987),
11. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (1987),
12. Konvencija o pravima djeteta (1989),
13. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990),
14. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992) i
15. Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994).

tako i procesne. Inkorporiranje Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda u svoj ustavni poredak, Bosna i Hercegovina je preuzela obvezu da svoje zakonodavstvo i pravnu praksu prilagodi zaštiti prava i sloboda prije nego što je postala članica Vijeća Evrope. Ovdje bi posebno napomenula i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, koji je donesen 1994. godine gdje su Aneksom Ustava Federacije Bosne i Hercegovine utvrđeni instrumenti za zaštitu ljudskih prava uz izričitu konstataciju da „imaju pravnu snagu ustavnih odredaba“*. Ovaj Aneks obuhvata 21 najznačajniji Međunarodni sporazum iz oblasti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava navedena je i u pomenutom Aneksu kao i u članku II. Ustava Bosne i Hercegovine i očito ima poseban ustavni tretman.

U uslovima izrazito složene organizacije državne vlasti u Bosni i Hercegovini, kada vrlo veliki broj organa donosi propise, vrlo važan uvjet za osiguranje ustavnosti i vladavine prava je postojanje sigurnog mehanizma uklanjanja iz pravnog života svih propisa koji su u suprotnosti sa Ustavom i međunarodnim aktima. Sadašnja ustavna rješenja u pogledu položaja i nadležnosti Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine to u potpunosti ne omogućavaju, dok su nadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Ustavnog suda Republike Srpske drugačije definirane.

Ustavni sud Federacije, koji djeluje sukladno Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, u okviru ustavno-pravnog prostora Federacije Bosne i Hercegovine, kao jednog od entiteta Bosne i Hercegovine, daje značajan doprinos u izgradnji ukupnog demokratskog razvoja ustavno-pravnog sistema Bosne i Hercegovine. Sud je konstituiran na sasvim drugim političkim i ustavnopravnim osnovama, različitim od onih na kojima je bilo utemeljeno ustavno sudstvo u ranijem sistemu, kako u odnosu na nadležnost i postupak, tako i u odnosu na ovlaštenja Suda.

Nadležnost Suda utvrđena je odredbama članka IV.C.10. Ustava Federacije BiH, gdje je propisano da je Sud nadležan za rješavanje spora između kantona, općina, grada i federalne vlasti, suglasnosti federalnih i kantonalnih zakona sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, suglasnost propisa koje donose organi vlasti u Federaciji BiH, postojanje vitalnog interesa konstitutivnih naroda, smjenjivanje predsjednika i dopredsjednika Federacije BiH, odlučivanje o postavljenom ustavnom pitanju od stane nadležnih sudova. Međutim, za razliku od većine ustavnih sudova, Ustavni sud Federacije nema ustavne tužbe, i ne može na taj način vršiti neposrednu zaštitu ljudskih prava i sloboda, ali ta zaštita sadržana je u postupku ocjene ustavnosti gdje Sud u svojim odlukama utvrđuje povredu određenih prava i sloboda, te utvrđuje da su pojedine odredbe zakona ili provedbenog propisa suprotne Ustavu Federacije BiH, Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i

---

* *Instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba:*

1. *Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, 1948.*
  2. *Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, 1948.*
  3. *Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata, 1949. i Ženevski dopunski protokoli I-II 1977.*
- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i dopunski protokoli, 1950. i dr.*

temeljnih sloboda*, te nalaže zakonodavnom organu da otkloni te neustavnosti u određenom roku koji je propisan Ustavom*.

Princip ustavnosti je od suštinskog značaja za vladavinu prava i osiguranje demokratije. U tom smislu treba shvatiti i društvenu funkciju Ustavnog suda. Stoga su odluke Suda ne samo konačne i obavezujuće, nego se istovremeno u svim pravnim sistemima prema njima postupa sa punom odgovornošću i brigom da se dosljedno realizuju. U uslovima izrazito složene organizacije državne vlasti, kada vrlo veliki broj državnih organa donosi propise, vrlo važan uslov za osiguranje ustavnosti i vladavine prava je postojanje sigurnog mehanizma uklanjanja iz pravnog života svih propisa koji su u suprotnosti sa Ustavom. Sadašnja ustavna rješenja u pogledu položaja i nadležnosti Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine to u potpunosti ne omogućavaju.

Ustavni sud Federacije je jedina ustavom ovlaštena institucija za vršenje ustavnog nadzora u Federaciji. Kad je u pitanju oblik ispitivanja ustavnosti zakona, ispitivanju podliježe kako zakon u formalnom smislu, tako i zakon u materijalnom smislu. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine ne isključuje ni mogućnost konkretnog nadzora i to po prijedlogu kantonalnog suda i Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine*. Kad je u pitanju ocjena ustavnosti provedbenih propisa, Sud može ocjenjivati samo propise koji donose organi vlasti u Federaciji, ali ne i akta drugih subjekata, a niti političkih stranaka*. Isto tako Sudu se ne mogu obratiti građani, a niti Sud može po ex officio pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti bilo kog zakona ili drugog akta.

Odlučivanje Ustavnog suda u postupku kontrole suglasnosti zakona sa Ustavom, zapravo je učešće ovog Suda u vršenju javne vlasti, čije se odluke odražavaju na postupanje zakonodavnog organa. U postupku vršenja ustavnosudskog nadzora, Ustavni sud ne rješava političke sporove niti određuje opredjeljenje zakonodavne vlasti, već se samo ustavni nadzor vrši u pogledu ustavno-sudske kontrole.

Utvrđena neustavnost zakona ili drugog akta od strane Suda, ima za posljedicu, da se taj zakon ili propis neće primjenjivati, osim ukoliko se ne izmjeni na način koji propiše Sud ili ukoliko sud ne utvrdi prijelazna rješenja*. Konstatacija Ustavnog suda, nakon

---

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 17/12 od 07.02.2013. godine gdje je Sud povodom ocjene ustavnosti članka 5. stavak 2. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti braniteljsko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 82/09) utvrdio povredu prava na pravično suđenje u upravnom postupku, što je u nesuglasnosti sa člankom 6. stavak 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i dr.

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 39/11 od 11.12.2012. godine, gdje je Sud cijeneći ustavnost članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju „Službene novine Kantona Sarajevo“, utvrdio povredu prava kao što je sloboda vjeroispovijesti (članak 9.), sloboda izražavanja (članak 10.), zabrana diskriminacije (članak 14.) Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, te na obrazovanje (članak 2. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju) i dr.

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 17/12 od 07.02.2013. godine, povodom postavljenog ustavnog pitanja od strane Kantonalnog suda u Mostaru i Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 33/11 od 21.02.2011. godine (Sva postavljena ustavna pitanja odnose se na određene odredbe zakona ili provedbenog propisa koji su osnov za donošenje odluka od strane Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine ili kantonalnog suda.).

* Sud ne može da cijeni ustavnost niti zakonitost propisa koje donose ustanove, institucije koje imaju javna ovlaštenja i privredni subjekti.

* Članak IV.C.3.12. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i članak 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/95 i 37/03). U ovim člancima je propisano, da ako usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili općinske vlasti za koji

ocjene ustavnosti, da zakon ili pojedini dijelovi zakona nisu sukladni sa Ustavom ili Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, ima za posljedicu eliminiranje iz pravnog života tog zakona ili pojedinih njegovih odredaba. Ovdje se može postaviti pitanje, kakva je pravna priroda djelovanja Suda, odnosno kakva je njegova uloga u odnosu na zakonodavnu vlast, kada svojim odlukama donesenim u postupku ocjene ustavnosti utvrdi da se taj zakon ili akt neće primjenjivati, ili kada utvrdi, da je suglasan Ustavu. Sud je u svojim odlukama isticao, da u njegovu nadležnost ne spada utvrđivanje društvenih odnosa i ocjena cjelishodnosti određenih zakonskih rješenja, da je cjelishodnost stvar zakonodavne politike, da njegova nadležnost nije da uređuje društvene odnose u Federaciji ili u kantonu, nego je konstatirao da je to u isključivoj nadležnosti zakonodavne vlasti*, a u nadležnosti je Suda da utvrdi, da pojedine odredbe zakona ili propisa nisu sukladne Ustavu odnosno da se ne poštuju ljudska prava i slobode regulirane u međunarodnim aktima.

Kao poseban ustavni organ, Sud ne vrši politički nadzor* nego donosi odluke utemeljene samo na Ustavu kao najvišem pravu i njegovim načelima. U tome može uspjeti samo ako analiza načina vršenja ovlaštenja u praksi potvrdi da te odluke mogu da budu ustavno-sudska jurisprudencija, a suci da svoju funkciju vrše kao neovisne i nepristrasne osobe. Odluke koje je donosio Sud u obavljanju svoje nadležnosti vršeći ustavno-sudsku kontrolu, bile su u funkciji zaštite temeljnih ustavnih vrijednosti, što ne znači da politička vlast nije pokušavala posredno ili neposredno da utiče na vršenje ustavno-sudske kontrole.

Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda U „Službenim novinama Federacije BiH“, odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu. Zakon ili drugi propis primjenjivat će se odnosno stupit će na snagu od dana određenog u tom propisu ukoliko se izmijeni na način koji propiše Ustavni sud. Uzimajući u obzir sve okolnosti koje su od interesa za zaštitu ustavnosti, a naročito posljedice koje utvrđeni nesklad proizvodi, odnose koji su uspostavljeni na osnovu takvog zakona ili drugog propisa, kao i interes pravne sigurnosti, Ustavni sud može utvrditi prijelazna rješenja koje ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u „Službenim novinama Federacije BiH“, o utvrđenoj neskladnosti zakona ili drugog propisa sa Ustavom i o prijelaznim rješenjima.

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 29/13 od 17. i 18.12.2013. godine i dr.

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 20/12 od 04.10.2012. godine. Ustavni sud Federacije je odlučivao o zahtjevu Premijera Federacije BiH za rješavanje spora sa Predsjednikom Federacije BiH zbog donošenja odluke o smjeni federalnog ministra u Vladi Federacije BiH, a razlog za smjenu je ostavka koja je data političkoj stranci prilikom imenovanja za federalnog ministra, odnosno prilikom prijedloga za njegovo imenovanje. Ista ostavka Predsjedniku Federacije dostavljena je od strane političke stranke čiji je član bio ministar, u konkretnom slučaju, radilo se o kovertiranoj ostavci koja je bila potpisana i predata političkoj stranci na početku mandata, a koja ga je predložila za ministra. Ovom ostavkom na neki način kandidati koje predlažu stranke se obvezuju, da će u tijeku trajanja mandata slijediti direktive koje dolaze iz njihove političke stranke. Povodom istog zahtjeva Sud je donio odluku i utvrdio da pismeno označeno kao „ostavka“ koja je data političkoj stranci ne može proizvoditi pravno dejstvo u organima vlasti u Federaciji BiH. U ovom pogledu postoji i stajalište Venecijanske komisije sa napomenom da je praksa unaprijed potpisanih ostavki članova Vlade problematična iz nekoliko razloga. Kao prvo, ona čini jedan oblik imperativnog mandata i takav mandat i slične prakse privukao je značajnu kritiku u Evropi zasnovanu na principu slobodnog i nezavisnog političkog mandata. Prema ovom principu u predstavničkoj demokratiji izabrani predstavnici bi trebalo da predstavljaju sve birače, a ne samo birače iz određene političke stranke čiji su oni članovi. Isto tako, Venecijanska komisija smatra da je praksa kojom se zaobilazi zakon, a po kojoj ministri unaprijed potpisuju bjanko ostavke koje zadržava stranka i koristi prema vlastitoj diskreciji, fiktionalna i nepoštena procedura, što je u suprotnosti sa evropskim principima demokratije i vladavine prava, a ima i negativne posljedice po funkcioniranje političkog sistema.

Na području zaštite ustavnosti i ljudskih prava, Ustavni sud ima veliki značaj u izgradnji Bosne i Hercegovine kao pravne države. Princip jednakosti i zabrane diskriminacije pravne sigurnosti i ljudskog dostojanstva na temelju čega Ustavni sud zasniva svoje odluke, postaje nezaobilazan princip i vrijednost koja se ima u vidu kod stvaranja i primjene prava. Iz tih razloga, Ustavni sud kao čuvar, zaštitnik i tumač Ustava, svojim djelovanjem mora vidno manifestirati svoju posvećenost i odgovornost u obavljanju funkcije ustavnog nadzora. Bitne pretpostavke za razuman i odgovoran rad Suda u obavljanju ustavnog nadzora jeste ujednačena kontrola, jasni standardi i procedure, transparentnost, objavljivanje odluka suda i izdvojenih mišljenja sudaca te civilno društvo.

Polazeći od opće prihvaćenog stava, da je ustavno sudstvo organ zaštite ustava, opravdano se može postaviti pitanje koji je to organ koji u pogledu pravnog djelovanja u većoj mjeri od ustavnog suda vrši ulogu većeg društvenog opravdanja. On je kontrolor akata koje donosi zakonodavna i izvršna vlasti kao i redovni sudovi, i na taj način je uspostavljen kao institucija od posebnog društvenog značaja. Ovdje treba dodati i činjenicu da Ustav Bosne i Hercegovine u Preambuli detaljno navodi temeljne normativne principe koji se sastoje u poštivanju ljudskog dostojanstva, jednakosti, tolerancije, te demokratske organe vlasti kao najbolje sredstvo za stvaranje miroljubivih odnosa unutar pluralističkog društva. Odlučivanje Ustavnog suda u postupku kontrole suglasnosti zakona sa Ustavom, zapravo je učestće ovog Suda u vršenju javne vlasti, čije se odluke odražavaju na postupanje zakonodavnog organa. U postupku vršenja ustavnosudskog nadzora, Ustavni sud ne rješava političke sporove niti određuje opredjeljenje zakonodavne vlasti, već se samo ustavni nadzor vrši u pogledu ustavno-sudske kontrole. Utvrđena neustavnost zakona ili drugog akta od strane Suda, ima za posljedicu, da se taj zakon ili propis neće primjenjivati, osim ukoliko se ne izmjeni na način koji propiše Sud ili ukoliko sud ne utvrdi prijelazna rješenja. U ovoj situaciji Ustavni sud se pojavljuje kao „negativni zakonodavac“. Konstatacija Ustavnog suda, nakon ocjene ustavnosti, da zakon ili pojedini dijelovi zakona nisu sukladni sa Ustavom, ima za posljedicu eliminiranje iz pravnog života tog zakona ili pojedinih njegovih odredaba. Ovdje se može postaviti pitanje, kakva je pravna priroda djelovanja Suda, odnosno kakva je njegova uloga u odnosu na zakonodavnu vlast, kada svojim odlukama donesenim u postupku ocjene ustavnosti utvrdi da se taj zakon ili akt neće primjenjivati, ili kada utvrdi, da je suglasan Ustavu. Ustavni sud je u svojim odlukama isticao da u njegovu nadležnost ne spada utvrđivanje društvenih odnosa i ocjena cjelishodnosti određenih zakonskih rješenja, da je cjelishodnost stvar zakonodavne politike, da njegova nadležnost nije da uređuje društvene odnose u Federaciji ili u kantonu, nego je konstatirao da je to u isključivoj nadležnosti zakonodavne vlasti. Kao poseban ustavni organ, Sud ne vrši politički nadzor, nego donosi odluke utemeljene samo na Ustavu kao najvišem pravu i njegovim načelima. U tome može uspjeti samo ako analiza načina vršenja ovlaštenja u praksi potvrdi da te odluke mogu da budu ustavno-sudska jurisprudencija, a suci da svoju funkciju vrše kao neovisne i nepristrasne osobe. Odluke koje je donosio Sud u obavljanju svoje nadležnosti vršeći ustavno-sudsku kontrolu, bile su u funkciji zaštite temeljnih ustavnih vrijednosti proklamiranih Ustavom i drugim međunarodnim dokumentima.

U analizi djelovanja odluka suda, može se pomenuti teorija H. Kelsena koji je isticao, da kada ustavni sudovi vrše ustavnu kontrolu zakona, oni sudjeluju u zakonodavnom procesu. Međutim, H. Kleson kao ni njegovi sljedbenici nisu u potpunosti analizirali razliku između donošenja i proglašavanja zakona suprotno ustavu. Međutim, možemo reći da je zakonodavac vezan ustavom samo u pogledu postupka donošenja

zakona, a izuzetno i općim načelima kad je u pitanju sadržina zakona, ali nadležnost ustavnog suda u potpunosti je posvećena samo odredbama Ustava.

Slijedeći praksu Evropskog suda za ljudska prava, Sud osim što utvrđuje da je zakon suprotan Ustavu u formalnom i materijalnom smislu, djeluje i u slučaju kada te odredbe ne zadovoljavaju određene standarde u pogledu preciznosti i jasnoće*. Ustavni sud vrši ocjenu ustavnosti osporenog Zakona sa stanovišta ustava pri čemu taj zakon ili njegove pojedine odredbe ostaju bez mogućnosti sticanja pravne snage ili je gube ako je zakon stupio na snagu. Donijeta odluka djeluje erga omnes, a njena svojstva konačnosti i izvrsnosti po samom Ustavu osiguravaju joj oblik res indicate. Pored odluka kojima se utvrđuje neustavnost zakona ili drugog akta, Sud donosi i odluke kojima utvrđuje da je zakon ili pojedine njegove odredbe sukladne Ustavu. Ove odluke takođe mogu imati značajan uticaj na vršenje zakonodavne funkcije. Interesantno je pomenuti i nadležnost pojedinih ustavnih sudova u regiji i u Evropi koji donose tzv. "interpretativne odluke". Tim odlukama odbija se utvrđivanje da je zakon suprotan ustavu, ali se ima tumačiti onako kako ga je protumačio sud, odnosno da je suglasan ustavu ali samo "pod uvjetom i ograničenjima" iz obrazloženja odluke suda. U teoriji i u pravnoj praksi različita su mišljenja kad su u pitanju ove vrste odluka. Stajalište je da sud u ovim slučajevima djeluje više kao "pozitivni" nego kao "negativni" zakonodavac i otvara pitanje odnosa suda i zakonodavca, odnosno ovlašćenje suda da daje autentično tumačenje zakona. Prema stajalištu jednog broja teoretičara, autentično tumačenje u nadležnosti je zakonodavca koji je donio taj zakon. I na kraju, osnovno ovlašćenje Ustavnog suda ogleda se u sprečavanju stupanja na pravnu snagu neustavnog zakona koji je donijelo zakonodavno tijelo kada utvrdi da zakon iz formalnih ili suštinskih razloga nije u suglasnosti sa Ustavom, odnosno da se ne poštuju temeljna prava i slobode propisane međunarodnim aktima.. Postupajući na taj način Sud osigurava zaštitu, odnosno poštivanje Ustava i njegovu superiornost u pravnom poretku i na taj način vraća zakonodavca u ustavne okvire.

---

* Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 11/06 od 19.07.2006. godine. Odlučujući o zaštiti vitalnog nacionalnog interesa Kluba izaslanika hrvatskog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, a u postupku donošenja Prijedloga Zakona o javnom servisu Radijo-televizije Federacije Bosne i Hercegovine, Ustani sud je utvrdio da pri uređivanju ovog za konstitutivne narode i ostale građane veoma značajnog pitanja treba poći od odredaba Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koje regulira jednakopravnost konstitutivnih naroda i međunarodnih dokumenata koja štite ljudska prava (Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Opća deklaracija o ljudskim pravima, član 2.1. i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, član 19.2.).

LITERATURA:

1. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (1987),
2. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992) i
3. Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966),
4. Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957),
5. Konvencija o pravima djeteta (1989),
6. Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961),
7. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948),
8. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979),
9. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (1987),
10. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965),
11. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990),
12. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966),
13. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989),
14. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 11/06 od 19.07.2006. godine.
15. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 20/12 od 04.10.2012. godine.
16. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U. 29/13 od 17. i 18.12.2013. godine i dr.
17. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 17/12 od 07.02.2013. godine
18. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 39/11 od 11.12.2012. godine,
19. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: U. 17/12 od 07.02.2013. godine,
20. Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994).
21. Ustav Bosne i Hercegovine.
22. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine
23. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/95 i 37/03).
24. Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949), i Dopunski protokoli I-II (1977),